

Pieter Ballon (Professor Communicatiewetenschappen aan de VUB)

“Corona moet ons leiden naar de 15-minuten-stad”

Nieuw stedelijk weefsel

De Vlaamse Regering nodigde Pieter Ballon uit om deel uit te maken van het maatschappelijk relancecomité. Samen met andere specialisten als Lieven Annemans, Wouter Duyck, Ive Marx en Inge Vervotte moet hij mee bepalen hoe onze maatschappij zich moet heroprichten na de pandemie.

De coronapandemie die ons teistert, moet het momentum vormen om over te gaan naar structurele hervormingen waar onze maatschappij al lang klaar voor is. Dat is de visie van ‘Smart Cities’-specialist Pieter Ballon.

Pieter Ballon is niet alleen Professor Communicatiewetenschappen aan de VUB. Hij houdt er ook de universitaire leerstoel rond Smart Cities, die als doel heeft op grote schaal data te verzamelen, te analyseren en aan te wenden om onze steden leefbaarder, duurzamer en dynamischer te maken. Daar zijn de voorbije jaren grote stappen gezet met digitale toepassingen als parkeerbetalen, het onderzoeken van de luchtkwaliteit, evenals het monitoren en bijsturen van de verkeersstromen. Ook allerlei deelsystemen deden hun intrede in de steden.

“Nu moeten we heilige huisjes durven slopen.”

Dat was de fase van de bewustwording, vindt Pieter Ballon. Nu komt het moment van daadwerkelijke impact: “Als de slimme stad succesvol moet zijn, dan is de eerste generatie van digitale diensten en applicaties slechts het begin. We moeten nu duidelijk de impact gaan zien op hoe we leven, wonen en werken. We moeten nu naar maatregelen gaan die leiden tot concepten die veel verder gaan dan enkel de slimme stad. We krijgen door de coronacrisis een *sense of urgency* aangereikt waarvan we gebruik moeten maken.”

Ballon keek mee naar alles wat met de nieuwe inrichting van de stad en de publieke ruimte te maken heeft. Het concept van de 15-minuten-stad was een van de belangrijkste die de groep naar voren bracht om de relance waar te maken, weet de communicatiewetenschapper: “Binnen het post-COVID-stadsweefsel moeten alle belangrijke functionaliteiten op vijftien minuten stappen of fietsen van mij liggen. We hebben in pandemietijden geleerd dat alles op één punt samenbrengen, winkels en overheid centraliseren en met zijn allen in Brussel of Antwerpen gaan werken, geen goede strategie is. Tijdens de lockdown hebben we gemerkt dat thuiswerk, videovergaderen en teleconsultaties een positief effect hadden op mobiliteit, lucht- en levenskwaliteit.”

Veel verder gaan

Voor Pieter Ballon moeten we de juiste vragen durven stellen die de corona-

crisis ons opdringt: “We moeten onze manier van wonen, leven en werken durven omgooien. We dienen te komen tot radicaal andere inzichten. Betekent een werkdag dat je uren in de file moet gaan staan? Betekent in de stad wonen dat je er luchtvervuiling, onveiligheid en leefbaarheidsproblemen moet bijnemen? Nee dus.

We moeten naar een andere manier van organiseren binnen een nieuwe visie. Dat is de centrale boodschap die we met het relancecomité wilden stimuleren. Toen 60% van de Belgen thuiswerkte, had dat een enorme impact. Niet steeds positief, want het leerde ons dat je voor menselijk contact moet blijven zorgen. Maar het leverde ook minder vervuiling, minder drukte en minder ongevallen op. Nu moeten we heilige huisjes durven slopen. Ik denk aan rekeningrijden, de bedrijfswagens, de betonstop en meer ontspanningsmogelijkheden, groene en publieke ruimte in de steden.”

Sleutel tot succes

Pieter Ballon stelt vast dat het de wereld niet ontbreekt aan visie en plannen rond wat zou moeten. Iedereen weet dat we op een klimaatramp afstevenen en aan uitstoot en energiehouding moeten sleutelen. Elkeen is er zich van bewust dat

“We moeten nu naar maatregelen gaan die veel verder gaan dan enkel de slimme stad.”

we met een zwaar mobiliteitsprobleem kampen. Alleen heb je soms een schokeffect nodig en dat bracht de coronacrisis, stelt hij: “We hebben mensen met een schok uit hun routine moeten halen. Maar door het dwingende karakter van wat ons overviel en de sociale contacten die wegvielen, stootten we ook op de mogelijke negatieve effecten van een doorgedreven digitalisering.”

Pieter Ballon: “Waar het nu op aankomt, is de juiste synthese te vinden. Dat moet nu gebeuren. Werkgerelateerd kan dat zijn: twee dagen op kantoor werken en drie van thuis of van in een lokale co-workingplek. De volgende stap is dat zowel politici als bedrijfsleiders de moed moeten hebben om zich anders te organiseren en die veranderingen te bestendigen en structureel te maken. Dat soort structurele maatregelen zijn het komende jaar aan de orde. Ik geloof dat er in de hoofden van de mensen iets is veranderd. Het zijn geen louter theoretische mogelijkheden meer. We hebben verschillende maanden alles gewoon gedaan. Het zal niet meer weggaan als we het goed omkaderen, structureel maken en fiscaal en wettelijk in een goede vorm inbedden. De bewustwording dat we anders moeten leven en werken, moet nu concreet gemaakt worden.”

Tekst: Patrick Verhoest | Foto: ulrikeb | Illustratie: Shutterstock

“Communicatie is de sleutel bij de app die COVID-19 opspoor”

Als medeoprichter van het Kenniscentrum Data & Maatschappij is Pieter Ballon mee betrokken bij het onderzoek dat peilt naar de bereidheid onder de bevolking om een app te downloaden die helpt bij het opzoeken van coronabesmettingen.

Die bereidheid is niet zo groot. Uit het onderzoek bleek dat de helft van de respondenten aangeeft bereid te zijn een track-and-trace-app op de smartphone te installeren. Maar waar 10% nog twijfelde, bleek 39% helemaal niet bereid om dat te doen.

Pieter Ballon begrijpt dit duidelijke schisma: “De helft van de bevolking laat dus de gezondheid primeren op bedenkingen rond privacy. We moeten in de eerste plaats de mensen duidelijkheid verstrekken over de reikwijdte van dergelijke app. Hoe gegevens worden opgeslagen, bijgehouden en wie er toegang toe heeft, moet transparant zijn. Anders doen mensen niet mee. Bovendien weten we dat niet iedereen die aangeeft de app wel te willen installeren, dat ook daadwerkelijk gaat doen. Daarom moeten we goed communiceren over wat je bereikt met een dergelijke aanpak. Ons onderzoek toont in elk geval de noodzaak aan om glashelder en transparant te communiceren. Ook op het vlak van gedragspsychologie is er werk aan de winkel.” (PV)